

Ubehagelig nummen?

Tor Levin Hofgaard
president i Norsk psykologforening

Har du følt deg nummen i det siste? Kjent at det du ser på Dagsrevyen om oversvømmelser i Pakistan, hetebølgen som tar liv i Moskva-regionen og flommens herjinger i Tyskland, Tsjekkia og Polen, bare passerer forbi som en endeløs, grå tåke? Og har du kjent det før? Da du hørte om folkemord i Darfur, i Kongo eller fikk gjenfortalt historiene fra Auschwitz og Birkenau. Når en person er i vansker, strekker vi oss gjerne langt for å hjelpe. Når millioner trues av katastrofer eller blir utsatt for overgrep, er det så vi knapt registrerer det. Hvorfor?

Med dette spørsmålet åpnet professor Milos Slovic verdenskongressen i anvendt psykologi i Melbourne i Australia i juli. De færreste av oss var uberørt av det vi fikk høre. Vi kjente på ubehaget ved vår egen svake moralske intuisjon og ved vår evne til å koble fra når vi hører om verdens grusomheter.

Vår sviktende empati slår raskere inn enn noen før har kunnet ane. Ny forskning viser at vår evne til å vise empati med noen som lider, svikter betydelig allerede når det er to personer vi står overfor. At vi da bare har en svak nummenhet for tusen, titusen og millioner, er bare å forvente. I tillegg viser det seg at statistikk ofte er den gode sakens verste fiende. Tall, diagrammer og harde fakta sparker beina under vårt engasjement og vilje til å hjelpe. Også selv om dette kobles til fortellinger om enkeltskjebner.

Denne forskningen er et viktig signal til alle som forsøker å bevisstgjøre oss om nødvendigheten av alt fra resirkulering av plast til det å bekjempe overgrep og folkemord. Kunnskapen psykologer nå har forsket frem, forteller oss hva som skal til for å få befolkningen til engasjere seg. Det vi gjør i dag, virker ikke. Psykologien viser veien til effektive alternativer.

Professor Milos Slovic hadde også en annen påminnelse. Kultursensitivitet er et kjerneelement om man vil oppnå endring i et stadig mer globalisert verdenssamfunn. I kulturer der familien, landsbyen og fellesskapet er en viktigere sosial enhet enn enkeltindividet, finner man ikke samme svikt i empati og hjelpevilje. Vil man skape bevissthet om noe, enten det er nasjonalt eller internasjonalt, bør vi derfor huske på at ikke alle er som oss, og at kulturelle forskjeller ikke kjenner landegrenser.

Forelesningen til professor Milos Slovic var en sterk demonstrasjon av psykologiens relevans langt ut over det vi tradisjonelt tenker i Norge. Den var en viktig påminnelse om at psykologer kan være agenter for politisk endring. Vi kan være pådrivere for sosial endring, holdningsdanning, atferdsendring og ny lovgiving, også på globalt plan.

Store internasjonale kongresser som den i Melbourne denne sommeren viser frem psykologprofesjonen, og psykologers svært brede forskning og anvendelse på en helt unik måte. Dessverre møter vi få norske kolleger på disse kongressene. Det kan nok delvis skyldes at vi her i Norge etter hvert har definert psykologprofesjonens virkeområde relativt snevert, mens profesjonen ellers i verden er ekstremt ekspansiv. Min utfordring er da: Reis ut og finn noe helt nytt! Møt psykologkolleger som driver med noe helt annet enn deg selv, og bli inspirert til å anvende og utvide din kompetanse på nye områder både faglig og politisk.

Neste år er den Europeiske psykologikongressen i Istanbul. Uten tvil vil det å være med på en kongress i dette kryssingspunktet mellom øst og vest være et spennende sted å dra på oppdagelsesferd i det faget og den profesjonen vi tror vi kjenner. Jeg håper å se dere der!